

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 10. marts 2023

Orientering nr. 04/2023

Landsstyret ønsker ikke at afskaffe Store Bededag på Færøerne

Landsstyremedlem for arbejdsmarkedsanliggender, Ingilín Didriksen Strøm, Javnaðarflokkurin, oplyste den 22. februar 2023 til den færøske tv- og radiostation KVF, at landsstyret ikke har planer om at afskaffe Store Bededag, som det er blevet besluttet at gøre i Danmark. Landsstyret arbejder i stedet på at forkorte arbejdsugen, som på flere arbejdspladser udgør 40 timer.

Politisk uenighed om handels- og fiskeriaftale med Rusland

På et års dagen for Ruslands invasion af Ukraine deltog repræsentanter for de forskellige partier i et debatprogram i KVF, hvor det kom frem, at der langt fra er enighed om, hvad man politisk ønsker i forhold til handels- og fiskeriaftalen med Rusland. Landsstyremedlem for udenrigsanliggender, Høgni Hoydal, oplyste, at landsstyret fortsat er ved at vurdere muligheder og konsekvenser, hvorefter landsstyret ønsker at drøfte en fremtidig løsning med samtlige partier med henblik på, at man efterfølgende kan tale med ”en tunge” udadtil i forhold til Færøernes fremtidige samarbejde med Rusland.

Økonomien bliver på samme niveau de næste to år

Det er hovedkonklusionen i Búskaparráðið's forårsberetning. Væksten i bruttonationalproduktet (i løbende priser) er skønnet til 10,8 pct. i 2022 og skyldes primært prisvækst. Fiskeeksportens eksportværdi steg pga. højere priser, mens eksportmængderne faldt. Rådet vurderer, at priserne ikke vil stige så meget i den kommende tid, og at væksten i nominel BNP i 2023 og 2024 bliver på henholdsvis 2,7 pct. og 1,3 pct.

Prisstigningerne har været en fordel i forhold til vareeksport. Det er særlig den store prisvækst på bundfisk og opdrætsfisk, som har øget eksportværdien. De høje eksportværdier har mere end opvejet højere importpriser, og der er overskud på handelsbalancen.

Husholdningerne er dog mærket af høj inflation og renteforhøjelser. Det er særlig dagligvarer som mad og brændsel, som sammen med stigende renter er årsag til den høj inflation. Færinger køber i højere grad billigere dagligvarer. Dyrere byggematerialer og større renteomkostninger gør, at færinger er tilbageholdende med at bygge nye huse og købe huse, som kræver istandsættelse. Rådet har vanskeligt ved at vurdere, hvordan det private forbrug vil udvikle sig i de kommende år; arbejdsløsheden er på et historisk lavt niveau, antallet af lønmodtagere satte rekord i januar 2023, og lønudbetalingerne i 2022 var højere end i året før.

Byggeindustrien har mange ordre de næste to år med store offentlige og private byggeprojekter. Turisterne ser også ud til fortsat at ville til Færøerne, selv om der ses færre bestillinger. Det er endnu uvist, hvordan sommeren 2023 kommer til at se ud.

Landsstyret har fremlagt et finanslovsforslag med et overskud på 141 mio. kr. Rådet forventer imidlertid et stort pres for lønstigninger under de kommende lønforhandlinger og har fremskrevet resultatet til et underskud på 31 mio. kr.

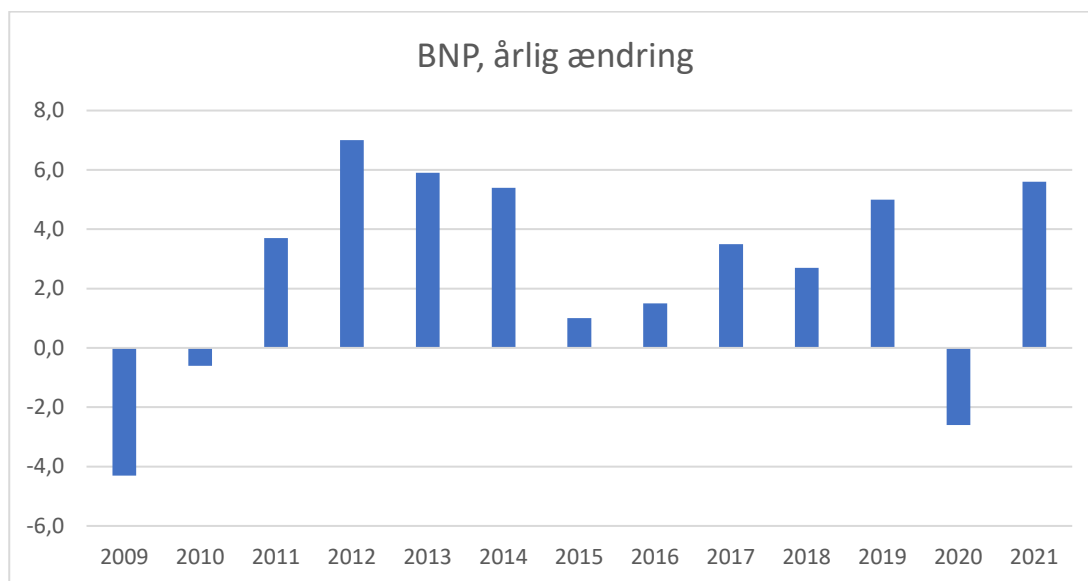
Rådet påpeger, at antallet af ældre stiger forholdsvis hurtigere end antallet af personer i den erhvervsaktive alder, samt at der har været fokus på infrastrukturen fremfor velfærdstjenester. Ruth Vang, landsstyremedlem for finansområdet, er enig i, at velfærdstjenester må prioriteres højere i fremtiden.

Demografien påvirker de offentlige udgifter til velfærdstjenester og dermed den økonomiske holdbarhed, hvis ikke der gennemføres reformer på landskassens indtægts- og/eller udgiftsside. Det er derfor Rådets budskab, at det er nødvendigt med langtidspanlægning både i forhold til landskassen og i forhold til kommunekasserne.

Færøerne har i 2021 haft større vækst end nabolandene

Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) har for første gang pr. 28. februar 2023 offentliggjort Færøernes bruttonationalprodukt i faste priser, og der kan derfor foretages reale sammenligninger med andre lande. I 2021 var den real økonomiske vækst på 5,6 pct., hvilket er højere end væksten i de øvrige nordiske lande og EU. I perioden fra 2008 til 2021 har den økonomiske vækst været på 2,6 pct. i gennemsnit.

Ifølge Hagstova Føroya har væksten på Færøerne efter finanskrisen været højere end i nabolandene.

Bem.: 2010-priser

Kilde: Hagstova Føroya

De to største bankers overskud er mindre i 2022 end i 2021

BankNordiks overskud for 2022 var på 164 mio. kr. Det er ca. 100 mio. kr. mindre end 2021, hvor 83 mio. kr. af overskuddet kom fra salg af den danske del af banken. Ud af det samlede aktieudbytte på 250 mio. kr., vil ca. 6.000 færingere, som sammen med landsstyret ejer 60 pct. af banken, få 150 mio. kr. i aktieudbytte. Bankens udlån udgjorde 8,1 mia. kr., indlån 8,4 mia. kr. og solvensen blev øget til 29,9 pct. ved udgangen af 2022.

Betri Bankis overskud for 2022 var på 73,2 mio. kr. Det er lidt mindre end 2021, hvor overskuddet var på 90,5 mio. kr. efter skat. Bankens udlån udgjorde 7,3 mia. kr., indlån på 8,5 mia. kr. og solvensen blev øget til 32 pct. ved udgangen af 2022.

Offentlige institutioner har bedt medarbejdere slette TikTok-app'en

Også på Færøerne har flere offentligt ansatte fået besked på at slette deres TikTok app. Det gælder fx Gjaldstovan (Økonomistyrelsen) og Lagtinget, hvor ansatte og medlemmer er blevet bedt om at slette app'en på deres arbejdsenheder. Gjaldstovan er informationssikkerhedstjeneste for ca. 30 institutioner, hvor medarbejderne er blevet opfordret til at gøre det samme. Ifølge en IT-ekspert er det vanskeligt at vurdere, om færøske myndigheder er godt nok forberedt, når det handler om IT-sikkerhed. En arbejdsgruppe arbejder i øjeblikket på en rapport om sikkerhed på nettet, som landsstyremedlem for erhvervsanliggender, Høgni Hoydal, skal tage stilling til. Rapporten vil bl.a. anbefale, at der etableres en færøsk myndighed på linje med Center for Cybersikkerhed med specialviden inden for området, ligesom området bør lovreguleres.

Politiet har offentliggjort antallet af sager i 2022

Færøernes Politi har i 2022 udstedt ca. 10.000 pas, svarende til en fordobling sammenlignet med året før, og næsten 200 pct. flere end i corona-året 2020. Samtidig har politiet behandlet 3.284 udlændingesager, eller næsten dobbelt så mange som i 2021. Endelig har der været en stigning i antallet af voldssager, hvor der i 2022 blev registreret 106 sager. I 92 af tilfældene var der tale om en mandlig voldsudøver, i 9 tilfælde blev volden udøvet af en kvinde og i de sidste 5 sager er voldsudøveren endnu ikke identificeret. Overordnet konkluderes det, at det er de unge i nattelivet, der står bag de fleste voldssager. Ikke alle sager er færdigbehandlet i retten.